

**10 ZMANJŠANJE
NEENAKOSTI**

ZMANJŠANJE NEENAKOSTI

**POROČILO O URESNIČEVANJU
AGENDE 2030 S POSEBNIM PoudARKOM
NA 10. CILJU TRAJNOSTNEGA RAZVOJA ZA
ZMANJŠANJE NEENAKOSTI V SLOVENIJI**

Avtorji:
Adriana Aralica, Marjan Huč in Albin Keuc (Platforma
SLOGA), Robert Križanič (Zavod POVOD)

Ljubljana, junij 2018

O projektu Trajnostna Evropa za vse

Triletni projekt Trajnostna Evropa za vse, ki se financira iz sredstev programa DEAR Generalnega direktorata za mednarodno sodelovanje in razvoj, združuje strokovno znanje in izkušnje 25 partnerjev iz 14 držav članic Evropske unije (EU) ter evropskih in svetovnih mrež. Projekt je odziv na potrebo po resnem, participativnem in zakonitem izvajanju Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 ter potrebo po globalnih, celovitih in integriranih dejanjih z globalnim pristopom na lokalni ravni. Cilj projekta je spodbuditi ambiciozno izvajanje Agende 2030 na ravni EU ter od EU in evropskih vlad zahtevati odgovornost in ambicioznost pri njenem izvajanju. S krepitevijo evropske mreže SDG Watch Europe in podpiranjem večsektorskih civilno-družbenih koalicij, s spodbujanjem sodelovanja in podpiranjem nacionalnih in lokalnih civilno-družbenih organizacij, evropskih in nacionalnih politik ter kampanj za osveščanje želimo povečati zavedanje državljanov EU in snovalcev politike o njihovi vlogi ter odgovornostih pri prizadevanju za trajnostno prihodnost, prehodu na bolj vzdržen način življenja in razvoju ter spodbujanju usklajenega pristopa. S spodbujanjem vključevanja in sodelovanja civilnih združenj z vseh področij želimo zagotoviti, da trajnost igra osrednjo vlogo v postopkih sprejemanja odločitev in politik ter da pri tem nihče ne bo spregledan.

V Sloveniji program Trajnostna Evropa za vse izvaja Povod, zavod za kulturo in razvoj mednarodnih odnosov v kulturi.

Kazalo

1. Uvod	4
2. Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030	4
2.1 Agenda 2030 in 10. cilj trajnostnega razvoja	6
3. Uresničevanje Agende 2030 na globalni ravni s poudarkom na 10. cilju trajnostnega razvoja	7
4. Uresničevanje Agende 2030 v Sloveniji s poudarkom na 10. cilju trajnostnega razvoja	11
4.1 Zaznava neenakosti v Sloveniji	16
5. Priporočila	17
6. Opombe	18
6. Viri in literatura	20

1. Uvod

V duhu univerzalnosti Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 so se države članice Organizacije združenih narodov (OZN) zavezale, da z novo razvojno agendo ne bodo nikogar pustile zadaj. S ciljem celovitega pristopa k uresničevanju trajnostnega razvoja Agenda 2030 zajema tri razsežnosti: okoljsko, socialno in ekonomsko, ki se prepletajo v 167 podciljih Agende. Države redno poročajo o uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja v okviru prostovoljnih nacionalnih pregledov.

Poročilo se bo osredotočilo na uresničevanje Agende 2030 za trajnostni razvoj s poudarkom na 10. cilju trajnostnega razvoja – odpravi neenakosti – na globalni ravni in v Sloveniji. Na podlagi analize bodo oblikovana priporočila za bolj vključujoče uresničevanje Agende 2030 – za vse.

2. Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030

Med 25. in 27. septembrom 2015 je v New Yorku (Združene države Amerike) kot zasedanje na visoki ravni Generalne skupščine OZN, kjer so zastopane vse države članic OZN, potekal Vrh OZN o trajnostnem razvoju, ki je prinesel nove usmeritve razvojnih prizadevanj za naslednjih 15 let – svetovni voditelji so s soglasjem sprejeli Agendo za trajnostni razvoj do leta 2030.¹ Ob sprejemu nove agende v New Yorku je generalni sekretar OZN Ban Ki-moon dejal: »Agenda, ki jo sprejemate danes, nadgrajuje cilje Ustanovne listine Združenih narodov. Uteleša težnje vseh ljudi po življenju v miru, varnosti in dostojanstvu ter zdravem planetu. Danes slovesno obljubimo, da bomo vsi podprli to transformativno vizijo.«² Za razliko od razvojnih ciljev tisočletja novo razvojno agendo s 17 cilji trajnostnega razvoja zaznamuje univerzalen pristop do razvoja: cilje trajnostnega razvoja uresničujejo tako države v razvoju kot države donatorice razvojne pomoči. Novi cilji na uravnotežen način naslavlajo tri razsežnosti trajnostnega razvoja (ekonomsko, socialno in okoljsko); za njihovo uresničevanje bodo ključna pristna partnerstva relevantnih deležnikov. Novi cilji so v veljavo stopili 1. januarja 2016.

Nova agenda gradi na spremljanju uresničevanja razvojnih ciljev tisočletja, njihovih uspehih in šibkih točkah. Predhodniki ciljev trajnostnega razvoja, osem razvojnih ciljev tisočletja (Millennium Development Goals), so bili sprejeti leta 2000 z Milenijsko deklaracijo, ki predstavlja prvi mednarodno dogovorjen okvir za odpravo svetovne revščine, lakote, bolezni in neenakosti. Kot leto za uresničitev razvojnih ciljev tisočletja je bilo določeno leto 2015; po treh letih intenzivnih pogajanj je bila tega leta sprejeta občutno obsežnejša razvojna agenda, ki 8 razvojnih ciljev tisočletja nadgrajuje s 17 cilji trajnostnega razvoja in s skoraj 170 podcilji.

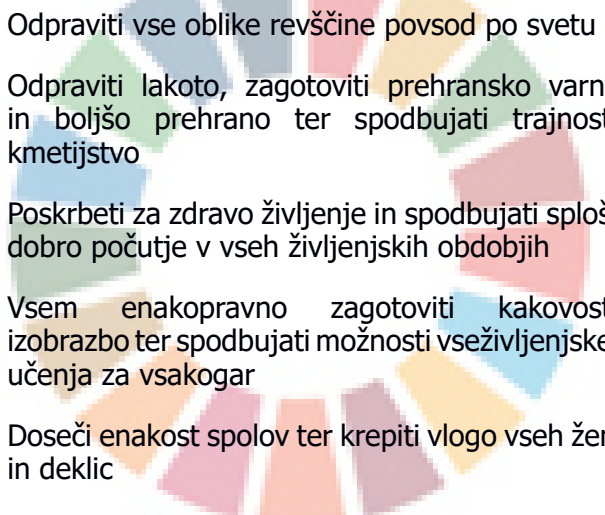
Program Združenih narodov (ZN) za razvoj (United Nations Development Programme – UNDP) je napredek pri uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja spremljal na letni ravni. Poročilo o doseganju razvojnih ciljev tisočletja za leto 2015³ ugotavlja, da so cilji spodbudili najbolj uspešno gibanje za odpravo revščine v zgodovini človeštva. Kot izhodiščno leto za spremljanje napredka na področju razvoja je bilo določeno leto 1990. Število ljudi, ki živijo v skrajni revščini, se je od leta 1990 zmanjšalo za več kot polovico. Pozitiven napredek je bil zabeležen na področju enakosti med spoloma na področju izobraževanja in tudi na splošno (zastopanost žensk v parlamentih se je skoraj podvojila). Stopnja smrtnosti otrok pred dopolnjenim petim letom starosti in smrtnosti novorojenčkov se je prepolovila, umrljivost mater je padla za 45 odstotkov. Dosežen je bil cilj zaustavitve širjenja malarije in postopno zmanjševanje primerov le-te. Vpis v osnovne šole v regijah v razvoju

je dosegel 91 odstotkov. Vendar poročilo opozarja na neenakomeren napredek med regijami in državami. Kot največjo grožnjo človekovemu razvoju poročilo izpostavlja konflikte; države, ki jih pestijo konflikti, imajo namreč pogosto najvišjo stopnjo revščine.

Novi globalni cilji postavljajo nove temelje pri naslavljanju neenakosti s pestrim naborom globalnih izzivov: izkoreninjenje revščine in lakote, dobro zdravje, kakovostna izobrazba, enakost med spoloma, čista voda ter urejene sanitarije, dostopna in čista energija, dostojna delovna mesta ter gospodarska rast, inovacije, zmanjševanje neenakosti, trajnostna mesta, odgovorna poraba, podnebni ukrepi, neonesnaženi oceani in zemlja ter partnerstvo za doseganje ciljev.⁴

V Agendi 2030 so se države članice OZN zavezale tudi k rednemu spremljanju in poročanju o uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja. Agenda 2030 države članice spodbuja k rednim in vključujočim pregledom napredka na državni in regionalni ravni, ki jih vodijo države (79. odstavek Agende 2030), vendar ob sodelovanju relevantnih deležnikov, saj pregledi predstavljajo podlago za partnerstva (84. odstavek Agende 2030). Prostovoljni nacionalni pregledi služijo kot podlaga za redne preglede v okviru letnega Političnega foruma ZN na visoki ravni o trajnostnem razvoju. Politični forum je osrednja platforma ZN za trajnostni razvoj in ima krovno vlogo pri spremljanju ter pregledu Agende 2030 in ciljev trajnostnega razvoja na svetovni ravni. Forum spodbuja izmenjavo izkušenj, vključno z uspehi, izzivi in ugotovitvami, ter zagotavlja politično vodstvo, smernice in priporočila za nadaljnje ukrepe. Spodbuja skladnost na ravni celotnega državnega sistema in usklajevanje politik trajnostnega razvoja. Forum zagotavlja, da je Agenda 2030 še vedno pomembna in ambiciozna, ter se osredotoča na oceno napredka, dosežkov in izzivov, s katerimi se soočajo razvite države ter države v razvoju, pa tudi na nova in nastajajoča vprašanja. Osredotoča se tudi na sinergije z drugimi konferencami in procesi v okviru ZN.⁵

Cilj trajnostnega razvoja

-
- 1 Odpraviti vse oblike revščine povsod po svetu
 - 2 Odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljšo prehrano ter spodbujati trajnostno kmetijstvo
 - 3 Poskrbeti za zdravo življenje in spodbujati splošno dobro počutje v vseh življenjskih obdobjih
 - 4 Vsem enakopravno zagotoviti kakovostno izobrazbo ter spodbujati možnosti vseživljenjskega učenja za vsakogar
 - 5 Doseči enakost spolov ter krepiti vlogo vseh žensk in deklc
 - 6 Vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri
 - 7 Vsem zagotoviti dostop do cenovno sprejemljivih, zanesljivih, trajnostnih in sodobnih virov energije
 - 8 Spodbujati trajnostno, vključujočo in vzdržno gospodarsko rast, polno in produktivno zaposlenost ter dostojno delo za vse
 - 9 Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije
 - 10 Zmanjšati neenakosti znotraj držav in med njimi
 - 11 Poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja
 - 12 Zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe
 - 13 Sprejeti nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam (ob priznavanju, da je najpomembnejši mednarodni medvladni okvir za pogajanja o boju proti podnebnim spremembam na svetovni ravni Okvirna konvencija Združenih narodov o spremembi podnebja)
 - 14 Ohranjati in vzdržno uporabljati oceane, morja in morske vire za trajnostni razvoj
 - 15 Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti
 - 16 Spodbujati miroljubne in vključujoče družbe za trajnostni razvoj, vsem omogočiti dostop do pravnega varstva ter oblikovati učinkovite, odgovorne in odprte ustanove na vseh ravneh
 - 17 Okrepiti načine in sredstva za izvajanje ciljev ter oživiti globalno partnerstvo za trajnostni razvoj

2.1. Agenda 2030 in 10. cilj trajnostnega razvoja

10. cilj trajnostnega razvoja naslavlja različne vidike odprave neenakosti – od dohodkovne rasti najrevnejšega prebivalstva, vključujočo družbo in enake možnosti ter enakopravnost ne glede na osebne okoliščine, poslovanje finančnih trgov in ustanov ter ustrezna vloga držav v razvoju v njih ter zakonite migracije in mobilnost ljudi.

Pri oblikovanju Agende 2030 in posebej pri opredelitvi 10. cilja trajnostnega razvoja je civilna družba odigrala pomembno vlogo. V procesu oblikovanja nove razvojne agende je preko različnih kanalov sodelovalo milijone glasov civilne družbe. Civilna družba je prispevala k delu odprte delovne skupine o ciljnih trajnostnega razvoja, ki je oblikovala opredelitev ciljev med marcem 2013 in julijem 2014. Vpliv civilne družbe na opredelitev podcilja 10.1 v pogajanjih, predvsem konceptualizacijo vprašanja dohodkovne neenakosti, je bil ocenjen kot zmeren. Pri opredelitvi podcilja civilna družba ni bila uspešna pri tem, da bi bilo vprašanje dohodkovne neenakosti opredeljeno kot zmanjšanje revščine in izjemnega bogastva. Kljub številnim pozivom koalicij nevladnih organizacij, da bi se podcilj usmeril tako na najnižje in najvišje dohodke z uvedbo progresivnega davčnega sistema, vključno z obdavčenjem kopičenja bogastva, so vlade v pogajanjih zmanjšanje dohodkovne neenakosti pojmovale predvsem kot zmanjšanje revščine. Kljub predlogom o združitvi 1. in 10. cilja je bila civilna družba uspešna pri zagovarjanju samostojnega cilja na temo zmanjšanja neenakosti.⁶

Ob tem je potrebno dodati, da so cilji trajnostnega razvoja tesno povezani s standardi človekovih pravic, kar še posebej velja za presečne cilje, kot je 10. cilj trajnostnega razvoja. Iz tega izhajajo številne priložnosti za celosten pristop k uresničevanju in spremljanju ciljev trajnostnega razvoja in človekovih pravic. Več kot 90 odstotkov podciljev namreč odraža temeljne mednarodne standarde na področju človekovih pravic. Čezsektorsko načelo, da ne smemo nikogar pustiti zadaj, namreč močno odraža načela enakosti in nediskriminacije na področju človekovih pravic.⁷

Ali bodo cilji trajnostnega razvoja dejansko poskrbeli, da nihče ne bo ostal zadaj, je odvisno predvsem od nacionalnih pregledov uresničevanja Agende 2030. Načela človekovih pravic glede enakosti, nediskriminacije, participacije in odgovornosti postavljajo okvir za prevajanje zavez Agende 2030 v resničnost v različnih nacionalnih kontekstih. Spoštovanje teh načel zagotavlja, da bo spodbujanje trajnostni obravnavalo raznolikost in upoštevalo pravice marginaliziranih ter ranljivih skupin, kot so avtohtona ljudstva, invalidi, ženske, LGBTQI, delavci migranti, otroci itd.⁸

10 Zmanjšati neenakosti znotraj držav in med njimi

10.1 Do leta 2030 postopno povečati rast dohodka najrevnejših 40 odstotkov prebivalstva in jo ohraniti nad državnim povprečjem

10.2 Do leta 2030 zagotoviti večjo vlogo vseh ljudi ter spodbujati njihovo vključevanje v družbeno, gospodarsko in politično življenje, ne glede na starost, spol, invalidnost, raso, narodnost, poreklo, vero ali ekonomski ali drug status

10.3 Zagotoviti enake možnosti in zmanjšati dejansko neenakost, tudi z odpravo diskriminatornih zakonov, politik in ravnanja, ter spodbujanjem ustrezne zakonodaje, politike in ukrepov

10.4 S sprejemanjem politik, zlasti proračunskih, plačnih in politik socialne varnosti, postopoma doseči večjo enakopravnost

10.5 Izboljšati ureditev in nadzor svetovnih finančnih trgov in ustanov ter okrepiti izvajanje ustreznih predpisov

10.6 Zagotoviti večjo zastopanost in vlogo držav v razvoju pri odločanju v mednarodnih ekonomskih in finančnih ustanovah za njihovo večjo učinkovitost, zanesljivost, odgovornost in verodostojnost

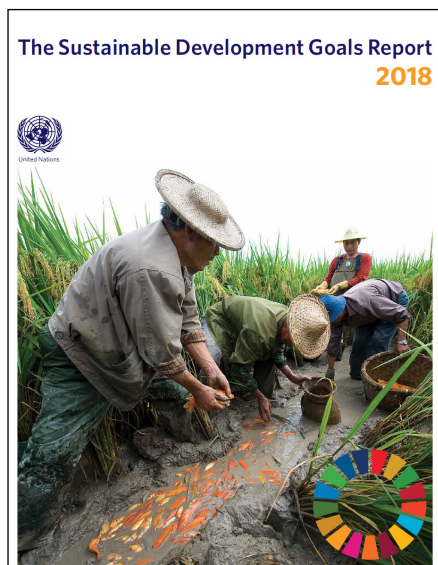
10.7 Omogočiti urejene, varne, zakonite in odgovorne migracije ter mobilnost ljudi, tudi z izvajanjem načrtovanih in dobro upravljanih migracijskih politik

10.a Uresničevati načelo posebne in drugačne obravnave za države v razvoju, zlasti najmanj razvite države, v skladu s sporazumi Svetovne trgovinske organizacije

10.b Spodbujati uradno razvojno pomoč in finančne tokove, tudi neposredne tuje naložbe, v države, ki najbolj potrebujejo pomoč, zlasti najmanj razvite države, afriške države, male otoške države in neobalne države v razvoju v skladu z njihovimi nacionalnimi programi in načrti

10.c Do leta 2030 zmanjšati transakcijske stroške nakazil migrantov na manj kot tri odstotke in odpraviti transakcijske poti, pri katerih stroški presegajo pet odstotkov

3. Uresničevanje Agende 2030 na globalni ravni s poudarkom na 10. cilju trajnostnega razvoja

Poročilo ZN o doseganju ciljev trajnostnega razvoja za leto 2018⁹ kot osrednja dejavnika, zaradi katerih se je povečalo število ljudi, ki se soočajo z lakoto in prisilnimi preselitvami, pa tudi upočasnil napredek pri zagotavljanju univerzalne oskrbe z vodo ter sanitarnimi storitvami, opredeljuje konflikte in okoljsko degradacijo ter podnebne spremembe.

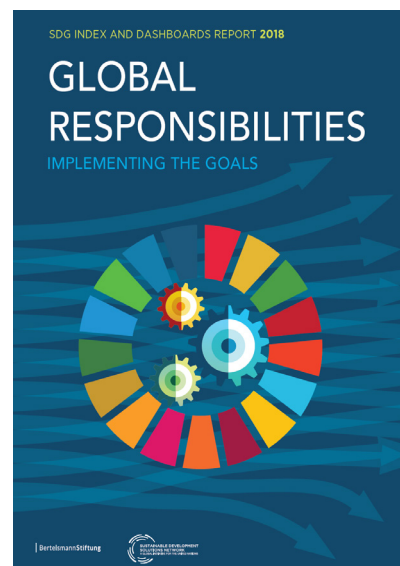
Prvič po desetih letih se je število lačnih po svetu povečalo za približno 38 milijonov, in sicer je bilo v svetu v letu 2015 lačnih 777 milijonov ljudi, v letu 2016 se je število lačnih zvišalo na 815 milijonov. ZN v poročilu¹⁰ tudi opozarjajo, da so konflikti danes eden glavnih dejavnikov za prehransko krizo v 18 državah. Leta 2017 je svet zabeležil najbolj drago orkansko sezono v Severnem Atlantiku, zaradi katere so svetovne gospodarske izgube, ki so jih povzročile nesreče, znašale več kot 300 milijard ameriških dolarjev.

Poročilo¹¹ hkrati ugotavlja, da več ljudi živi boljše življenje kot pred desetletjem. Delež delavcev na svetu, ki z družinami živijo z manj kot 1,9 ameriškega dolarja na dan, se je v zadnjih dveh desetletjih pomembno znižal, in sicer s 26,9 odstotkov leta 2000 na 9,2 odstotka leta 2017. Stopnja smrtnosti otrok v starosti do pet let se je v najmanj razvitih državah skoraj prepolovila. Delež prebivalstva z dostopom do električne energije se je med letoma 2000 in 2016 več kot podvojil. Vendar leta 2015 2,3 milijardi ljudi po svetu še vedno niso imeli dostopa do osnovnih sanitarnih storitev. V letu 2013 je poročilo zabeležilo 210 milijonov primerov malarije, ta številka je do leta 2016 zrasla na 216 milijonov. Skoraj štiri milijarde ljudi je bilo leta 2016 brez socialnega varstva.

Poročilo¹² tudi ugotavlja, da se število otroških porok po svetu še naprej zmanjšuje. V Južni Aziji se je med letoma 2000 in 2017 tveganje deklet za poroko v času otroštva zmanjšalo za več kot 40 odstotkov. Devet

od desetih ljudi, ki živijo v mestih, diha onesnažen zrak. Leta 2016 je absolutno število ljudi, ki živijo brez električne energije, padlo pod simbolični prag milijarde. Degradacija zemlje ogroža preživetje več kot milijarde ljudi.

Kot izhaja iz poročila o doseganju ciljev trajnostnega razvoja za leto 2018 z naslovom »Globalna odgovornost«, ¹³ zahteva doseganje ciljev trajnostnega razvoja globlje spremembe v izobraževanju, zdravstvu, rabi energije, prostorskem načrtovanju in uporabi informacijske tehnologije, kar med drugim zahteva tudi dobre vodstvene zmogljivosti vlad ter boljše sodelovanje zasebnega sektorja in civilne družbe ter njuno vpetost v pripravo javnih politik. Kot ugotavljajo avtorji poročila, državam predstavljajo največje izzive vključevanje ciljev trajnostnega razvoja v nacionalne strategije, proračunsko načrtovanje, javni razpisi in pozivi ter v kadrovske in regulativno upravljanje. Ob tem menijo, da bo za uspešno uresničevanje ciljev v prihodnjih 12 letih nujne bolj kakovostne javne politike, inovacije, učenje ter deljenje dobrih praks znotraj in med državami.

Poročilo¹⁴ vključuje tudi posebno raziskavo med 20 najbolj razvitimi državami sveta (G20) o mehanizmih za uresničevanje ciljev na nacionalni ravni. Nobena izmed držav G20 trenutno še ni na poti popolnega doseganja ciljev. Poročilo ugotavlja, da večina držav v razvoju sicer dosega napredek pri odpravljanju skrajnih oblik revščine, a je v mnogih delih sveta neenakost zelo visoka, trendi pa kažejo na dodatno povečevanje različnih oblik neenakosti. Najbolj se od tega cilja oddaljujejo države, ki so obremenjene s konflikti, in države Podsaharske Afrike. Konflikti so tudi največji vzrok odmika od doseganja ciljev, predvsem na področju odprave lakote in revščine.

Sodeč po podatkih¹⁵ bodo med večjimi izzivi do leta 2030 uspešno izvajanje podnebnih ukrepov, izboljšanje vodnih ekosistemov in življenja na kopnem, kjer bo potrebno pospešiti ter okrepiti prizadevanja držav, predvsem pri ohranjanju biotske

raznovrstnosti. Napredek pri trajnostnih oblikah proizvodnje in potrošnje je prepočasen, najslabše rezultate pa dosegajo države z najvišjimi prihodki, ki obenem povzročajo negativne učinke drugim državam pri njihovem doseganju ciljev.

Ključno sporočilo alternativnega poročila o trajnostnem razvoju za leto 2018¹⁶ je, da svet zaostaja pri doseganju trajnostnega razvoja; potrebne so temeljite spremembe politik za spodbuditev preobrazbenega potenciala ciljev trajnostnega razvoja. Poročilo o trajnostnem razvoju, ki ga je pripravila globalna koalicija civilnodružbenih organizacij in sindikatov, predstavlja celovito neodvisno oceno izvajanja Agende 2030. Poročilo pravi, da so države članice ZN ob sprejemu Agende 2030 z naslovom »Preobrazba našega sveta« naznanile, da bi morala nova agenda sprožiti temeljne spremembe v politiki in družbi. Vendar tri leta po njenem sprejemu večini vlad ni uspelo spremeniti vizije Agende 2030 v dejanske politike. Nasprotno, v številnih državah se politike razvijajo v nasprotno smer in resno spodkopavajo duh ter cilje Agende 2030.

Poročilo,¹⁷ ki so ga pripravili Arab NGO Network for Development (ANND), Center for Economic and Social Rights (CESR), Development Alternatives with Women for a New Era (DAWN), Global Policy Forum (GPF), Public Services International (PSI), Social Watch, Society for International Development (SID) in Third World Network (TWN), se osredotoča na politike, ki so potrebne in mogoče. Ocenjuje, da potrebujemo skladnejše fiskalne in regulativne politike ter celovit pristop k trajnosti. Vlade bi morale spodbujati politike, ki so resnično skladne s trajnostnim razvojem, človekovimi pravicami in enakostjo spolov. Izvajanje Agende 2030 in ciljev trajnostnega razvoja se ne sme skrivati v nišah okoljskih ter razvojnih politik, temveč jo morajo vsi vodje držav opredeliti kot ključno prednostno nalogo. Nacionalne strategije za trajnostni razvoj ne bi smele biti obravnavane kot ene med mnogimi, ampak predstavljajo temeljni okvir za vse politike.

Poročilo¹⁸ poudarja, da je vprašanje neenakosti med državami pogosto konceptualizirano in merjeno v smislu BDP, kot način za njihovo zmanjševanje pa se predvideva hitra gospodarska rast. Čeprav je gospodarska rast lahko pomembna za številne države (zlasti najmanj razvite države), bi približevanje z BDP najbogatejših držav pomenilo okoljsko katastrofo.

V kontekstu 10. cilja trajnostnega razvoja je potreben bolj celosten pogled na neravnovesja in neenakosti med državami. Tudi gospodarska moč je precej širša od BDP. Med pomembnimi dejavniki, ki vplivajo na neenakosti med državami, so trgovinske bilance, velikost državnih premoženjskih skladov, dostop do naravnih virov, vpliv na trgovinska pogajanja in globalne davčne režime, valutna moč, velikost državnega dolga. Odločilno vlogo igra tudi odločanje v svetovnem gospodarskem upravljanju, vendar neravnovesje moči odločanja (in moči na splošno) ne pomeni le glasovalnih pravic v mednarodnih institucijah. Številne regionalne ali ekskluzivne mednarodne institucije, kot so OECD ali skupina G20, imajo veliko moč nad svetovnim gospodarskim okoljem (bolj kot nekatere »globalne« institucije), vendar države v razvoju niso vključene v odločevalske procese teh institucij.¹⁹

Kot še pomembnejše in še manj oprijemljivo poročilo²⁰ navaja dejstvo, da države z visokim dohodkom dejansko ostajajo nekaznovane za svoja dejanja, ki imajo včasih katastrofalne posledice za ljudi izven njihovih meja. Države izvajajo pomemben izventeritorialni vpliv na različne načine – bodisi prek naložbenih in finančnih politik, s svojo zmožnostjo ureditve večnacionalnih korporacij, nad katerimi so pristojne, bodisi prek čezmejnih učinkov prelivanja nacionalnih odločitev na področjih, kot so okoljska ureditev in stopenj davka od dobička pravnih oseb. Vse to močno vpliva na zmožnost drugih nacionalnih vlad, da uresničujejo človekove pravice in razvojne zaveze – z neposrednim omejevanjem trgovinskih ali davčnih prihodkov, z onesnaževanjem zraka ali plovnih poti, s tem, da prispevajo k naraščanju morske gladine, ali preprosto z ustvarjanjem mednarodni gospodarski okvir, ki deluje proti njihovemu interesu.

Poročilo²¹ navaja tudi, da obveznost uresničevanja mednarodnih obveznosti glede človekovih pravic ne preneha izven ozemlja države. Dejansko so obveznosti držav članic glede človekovih pravic medsebojno povezane, kot so povezana njihova gospodarstva. Mednarodno pravo človekovih pravic določa dolžnost držav, da spoštujejo, ščitijo in podpirajo izpolnjevanje vseh človekovih pravic, vključno z gospodarskimi, socialnimi ter kulturnimi pravicami, tudi zunaj ozemlja države. Te dolžnosti so zasidrane v Ustanovni listini OZN, Splošni deklaraciji človekovih pravic, Mednarodnemu paktu o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah ter številnih drugih mednarodnih pogodbah o človekovih pravicah. Četudi ima mednarodni sistem za spremljanje človekovih pravic

omejene sankcije in izvršilno moč, naraščajoča vloga njegovih nadzornih organov pri spremljanju ekstrateritorialnih obveznosti držav kaže, da so eden pomembnih kanalov za poudarjanje čezmejnih odgovornosti ter potrebnega odziva na globalna sistemska neravnovesja, ki so sicer večinoma območja brez odgovornosti. Sile, ki povzročajo neenakosti med državami, precej presegajo razlike v BDP; odgovornost držav, da spoštujejo, ščitijo in pomagajo uresničevati človekove pravice tudi izven svojih meja občutno presega razvojno pomoč. Vidik človekovih pravic mora biti ustrezno umeščen v izvajanje in spremljanje napredka uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja.

Glede uresničevanja 10. cilja trajnostnega razvoja poročilo²² prepoznava prizadevanja v nekaterih državah za zmanjšanje dohodkovne neenakosti, za povečanje breztarifnega dostopa za izvoz iz najmanj razvitih držav in držav v razvoju ter za zagotavljanje dodatne pomoči najmanj razvitim državam in malim otoškim državam v razvoju. Kljub temu pa je za zmanjšanje naraščajočih razlik med državami in znotraj njih napredek okrepiti.

V 60 od 94 držav, za katere so podatki na voljo, so dohodki najrevnejših 40 odstotkov prebivalstva rasli hitreje od dohodkov celotnega prebivalstva. Leta 2016 več kot 64,4 odstotka izdelkov, ki jih najmanj razvite države izvažajo na svetovne trge, in 64,1 odstotka izdelkov, ki jih izvažajo majhne otoške države v razvoju, niso bile predmet tarif, kar je 20 odstotkov več od leta 2010. Države v razvoju so imele brezcarinski dostop do trgov za približno 50 odstotkov vseh izdelkov, izvoženih leta 2016. Leta 2016 so dohodki držav v razvoju iz držav članic Odbora za razvojno pomoč OECD, večstranskih agencij in drugih ključnih ponudnikov znašali 315 milijard ameriških dolarjev; od tega je bilo 158 milijard dolarjev uradne razvojne pomoči. V letu 2016 je skupna uradna razvojna pomoč vseh donatorjev za najmanj razvite države in majhne otoške države v razvoju znašala 43,1 milijarde ameriških dolarjev oziroma 6,2 milijarde ameriških dolarjev. Na podlagi začasnih podatkov je bilo leta 2017 od skupnih nakazil v višini 613 milijard dolarjev 466 milijard dolarjev namenjenih državam z nizkimi in srednjimi dohodki. Medtem ko so se povprečni stroški pošiljanja denarja v zadnjih letih postopno zmanjševali, so bili leta 2017 ocenjeni na 7,2 odstotka.²³

Poročilo UNICEF²⁴ ocenjuje napredek pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja s stališča otrok in mladih, in sicer na petih področjih, povezanih z otrokovimi pravicami: zdravje, šolanje, zaščita pred nasiljem in izkoriščanjem, varno okolje in enake možnosti za razvoj. Zaostanek pri uresničevanju ciljev poročilo opredeli s številom prikrajšanih. Projekcije kažejo, da bo glede na trenutni trend razvoja in (ne)doseganja globalnih ciljev od danes do leta 2030:

- dodatnih 10 milijonov otrok umrlo pred dopolnjenim petim letom zaradi vzrokov, ki bi jih lahko preprečili;
- 31 milijonov otrok bo zaradi pomanjkanja ustrezne hrane zaostalo v razvoju;
- 22 milijonov otrok ne bo deležnih predšolske vzgoje;
- 150 milijonov deklic bo prisiljenih v otroške poroke pred dopolnjenim 18. letom;
- 670 milijonov ljudi, med njimi na milijone otrok, še vedno ne bo imelo dostopa do čiste pitne vode.

10. cilj trajnostnega razvoja države zavezuje h krepitvi varnih, zakonitih in odgovornih migracij ter mobilnosti ljudi, vendar poročilo Agencije ZN za begunce (UNHCR)²⁵ poudarja, da se bodo potrebe po trajni preselitvi v države brez vojne in preganjanja leta 2019 povečale na 1,4 milijona ljudi. Trajna preselitev – preselitev beguncev iz države, v kateri so zaposili za azil, v varno »tretjo državo«, je pristojnost mednarodnih agencij, vključno z Uradom Visokega komisarja ZN za begunce (UNHCR). Ob upoštevanju 17-odstotnega predvidenega splošnega povečanja potreb v prihodnjem letu poročilo agencije o predvidenih potrebah po trajni preselitvi na globalni ravni v letu 2019 opozarja, da je dostop do te »ključne, trajne rešitve« za tiste, ki potrebujejo mednarodno zaščito, izjemno omejen. Poročilo UNHCR navaja, da od skupno 65 mednarodnih operacij trajno preselitev potrebujejo begunci 36 narodnosti. Že tretje leto zapored begunci iz Sirije – več kot 600.000 ljudi – predstavljajo največji delež potreb po trajni preselitvi. To predstavlja 26-odstotno povečanje trenutnih potreb.

V Newyorški deklaraciji za begunce in migrante iz septembra 2016 so vse države članice ZN prepoznale potrebo po razširitvi programov trajne preselitve. Kljub temu poročilo UNHCR opozarja na nedavna

»nihanja« v kvotah držav za trajno preselitev, ki so se od leta 2012 do leta 2016 povečevale, v letu 2017 pa je bilo zaznati strm preobrat, ko je bila možnost trajne preselitve ponujena samo 75.200 beguncem po vsem svetu. Zaradi tega razvoja se Agencija ZN za

begunce v letu 2019 osredotoča na tri glavne krize: države, ki gostijo veliko število beguncem; migracije v Sredozemlju; in preselitev iz Turčije, Libanona, Jordanije, Iraka ter Egipta v povezavi s konfliktom v Siriji.²⁶

INEQUALITIES WITHIN COUNTRIES

in 2016

Income poverty
17.3% of population
+ 0.4 pp since 2011

At-risk-of-poverty gap
25% distance to poverty threshold
+ 2 pp since 2011

Income distribution
5.2 income quintile share ratio
+ 0.2 points since 2011

Income share of bottom 40% of population
20.9% of income
- 0.2 pp since 2011

INEQUALITIES BETWEEN COUNTRIES

Disparities in GDP per capita in 2017
40.8% variation coefficient
- 0.9 pp since 2012

Disparities in disposable household income in 2016
26.3% variation coefficient
- 4.1 pp since 2011

Financing to developing countries in 2016
EUR 145 billion
- 5.9 % since 2011

Imports from developing countries in 2017
EUR 957 billion
+ 10.7 % since 2012

MIGRATION AND SOCIAL INCLUSION

Asylum applications in 2017
1271 per million inhabitants

Source: Eurostat (Online data sources: sdg_01_20, sdg_10_30, sdg_10_41, sdg_10_50, sdg_10_10, sdg_10_20, sdg_17_20, sdg_17_30 and sdg_10_60)

4. Uresničevanje Agende 2030 v Sloveniji s poudarkom na 10. cilju trajnostnega razvoja

Proces lokalizacije podciljev Agende 2030 in izvajanja ciljev trajnostnega razvoja na nacionalni ravni je vpet v izvajanje Strategije razvoja Slovenije do leta 2030, ki jo je Vlada Republike Slovenije sprejela decembra 2017. Slovenija je o uresničevanju Agende 2030 poročala na Političnem forumu ZN na visoki ravni o trajnostnem razvoju leta 2017, in sicer v drugem krogu poročanj po sprejemu ciljev trajnostnega razvoja. Poročilo²⁷ prepoznava, da mora Slovenija razviti agilnejše in prilagodljivejše politike; zaradi nepredvidljivih, hitrih in korenitih sprememb v svetu, pa tudi zaradi naslavljanja izzivov v slovenski družbi bi bilo treba razviti nov pristop k načrtovanju prihodnosti, ki vključuje oblikovanje in izvajanje skladnih politik za trajnostni razvoj. Glede dobrih praks pri izvajanju 10. cilja trajnostnega razvoja poročilo navaja izdajo slovarja za pomoč pri komunikaciji med priseljenci in zdravstvenim osebjem. V okviru zunanjepolitičnega delovanja Slovenija zagotavlja neposredno pomoč Črni gori pri pristopnih pogajanjih z EU.

Kot pojasnjuje posodobljeno poročilo²⁸ v letu 2018, je Strategija razvoja Slovenije do leta 2030 pomembna za izvajanje Agende 2030 zaradi jasno opredeljenih načinov doseganja nacionalnih razvojnih ciljev in s tem ciljev trajnostnega razvoja:

- skladnost politike za trajnostni razvoj se bo preverjala v fazi oblikovanja politike;
- uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja na nacionalni ravni se bo sistematično spremljalo letno skupaj z nacionalnimi razvojnimi cilji;
- krepitev zmogljivosti v horizontalnem razumevanju nacionalnega in mednarodnega razvojnega konteksta, skupaj s strateškimi predpostavkami, bo pripomogla k boljšemu prilagajanju uresničevanja posameznih razvojnih ciljev.

Strategija razvoja Slovenije²⁹ pomen odprave neenakosti prepoznava v okviru globalnega konteksta delovanja Slovenije: »Rast svetovnega prebivalstva se nadaljuje, čeprav se v razvitih državah prebivalstvo hitro stara in ponekod že številčno upada. Zaradi naraščajočih neenakosti znotraj držav in med njimi nastajajo tudi napetosti med generacijami in med različnimi skupinami prebivalstva. Čedalje večja urbanizacija poleg pozitivnih pridobitev, kot so dostopnost javnih storitev, infrastruktura, energetski in drugi prihranki, pomeni tudi tveganje, da se bo zaostanek podeželja za urbani območji še povečal in tako prispeval k naraščanju neenakosti. Porast preseljevanja, ki je posledica naraščajočih družbenih sprememb, neenakosti, gospodarske nerazvitosti, korupcije in podnebnih sprememb, dodatno povečuje pritiske na družbo, gospodarstvo in okolje.«

Pri oceni stanja v Sloveniji Strategija³⁰ ugotavlja, da se »/o/d leta 2014 /.../ z gospodarskimi razmerami izboljšuje tudi materialni položaj prebivalstva. Dejanska individualna potrošnja na prebivalca, ki je kazalnik življenjskega standarda, pa še vedno zaostaja za povprečjem EU. V letu 2015 sta se zmanjšali tudi stopnji tveganja socialne izključenosti in revščine, ki sta višji kot ob začetku krize, vendar nižji od povprečja EU. Pri tem ostaja izziv predvsem zmanjšanje tveganja revščine med starejšimi, zlasti ženskami. V mednarodnem merilu so ostale nizke tudi neenakosti v dohodkih, ki jih v Sloveniji bolj kot v drugih državah zmanjšuje obremenitev dela. Prav tako je nizka neenakost med spoloma.«

Strategija razvoja Slovenije³¹ oblikuje 5 strateških usmeritev države do leta 2030:

1. vključujoča, zdrava, varna in odgovorna družba,
2. visoko produktivno gospodarstvo, ki ustvarja dodano vrednost za vse,
3. učenje za in skozi vse življenje,
4. ohranjeno zdravo naravno okolje in
5. visoka stopnja sodelovanja, usposobljenosti in učinkovitosti upravljanja;

ter 12 razvojnih ciljev Slovenije:

1. zdravo in aktivno življenje;
2. znanje in spretnosti za kakovostno življenje in delo;
3. dostojno življenje za vse;
4. kultura in jezik kot temeljna dejavnika nacionalne identitete;
5. gospodarska stabilnost;
6. konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor;

7. vključujoč trg dela in kakovostna delovna mesta;
8. nizkoogljično krožno gospodarstvo;
9. trajnostno upravljanje naravnih virov;
10. zaupanja vreden pravni sistem;
11. varna in globalno odgovorna Slovenija;
12. učinkovito upravljanje in kakovostne javne storitve.

Kot izvedbeni dokument za uresničevanje Agende 2030 na nacionalni ravni Strategija³² opredeli tudi povezanost med razvojnimi cilji Slovenije in cilji trajnostnega razvoja. Na uresničevanje 10. cilja trajnostnega razvoja se navezuje predvsem 3. razvojni cilj Slovenije, tj. dostojno življenje za vse. Kot kazalniki za spremljanje uresničevanja 3. razvojnega cilja so opredeljeni stopnja tveganja socialne izključenosti, neenakost porazdelitve dohodka, razmerje kvintilnih razredov (80/20) in izkušnje diskriminacije. K uresničevanju 10. cilja trajnostnega razvoja bo v Sloveniji prispevalo tudi uresničevanja 1. razvojnega cilja, tj. zdravo in aktivno življenje, katerega uresničevanje bo spremljano s kazalnikom let pričakovanega zdravega življenja ob rojstvu in indeksom enakosti spolov.

3. razvojni cilj namreč ugotavlja, da je »Slovenija /.../ med državami z nizko dohodkovno neenakostjo in relativno nizko stopnjo tveganja revščine, tudi učinkovitost socialnih transferjev je razmeroma visoka. Ob hitrem tehnološkem napredku, demografskih in podnebnih spremembah pa je izziv ohranjanje dostojnega življenja za vse.« Uresničevanje razvojnega cilja je opredeljeno.³³

- a. z zagotavljanjem primerne ravni dohodka za dostojno življenje in za zmanjševanje tveganja revščine in socialne izključenosti;
- b. z varstvom ter zaščito družin in otrok ter ustvarjanjem spodbudnega okolja za odločanje za otroka;
- c. z izboljšanjem kakovosti bivalnega okolja, zagotavljanjem dostopnosti do primernih stanovanj za vse generacije ter z omogočanjem prometne povezanosti;
- d. z ohranjanjem nizke ravni dohodkovne in premoženjske neenakosti;
- e. z oblikovanjem vzdržnih sistemov socialne zaščite (pokojninski, zdravstveni, dolgotrajna oskrba);
- f. s krepitvijo sodelovanja, solidarnosti in prostovoljstva, tudi s spodbujanjem družbenih inovacij;

- g. z odpravljanjem vseh oblik diskriminacije, zlasti z odpravljanjem vseh oblik nasilja nad ženskami in deklicami ter nasilja v družini, z zagotavljanjem razmer za dostop do temeljnih dobrin ter z bojem proti sovražnemu govoru in rasno motiviranemu nasilju.

Boj proti neenakostim v okviru zunanjepolitičnega delovanja Slovenije naslavlja 11. razvojni cilj (varna in globalno odgovorna Slovenija): »Z mednarodnim razvojnim sodelovanjem in humanitarno pomočjo prispeva k bolj uravnoteženemu in pravičnemu globalnemu razvoju ter odpravi revščine in neenakosti.«³⁴

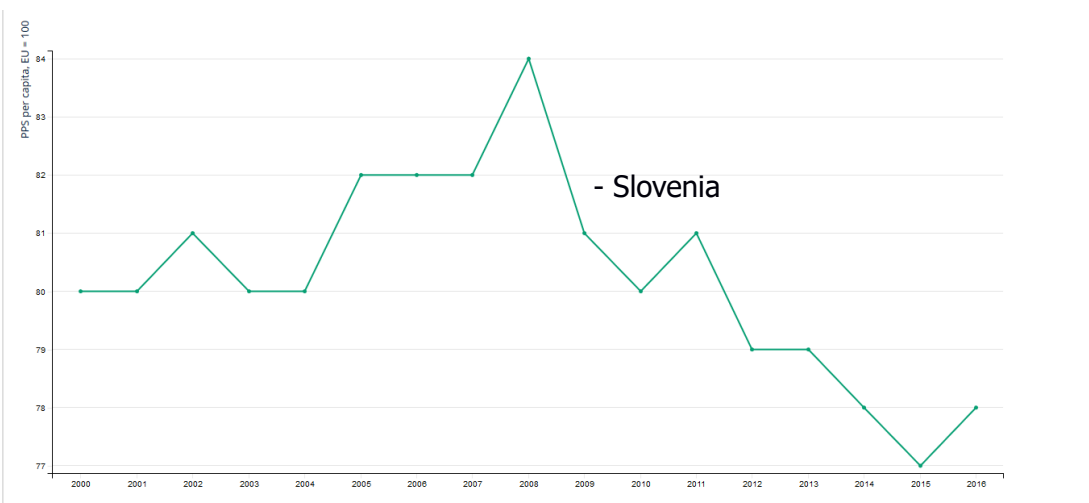
Na letni ravni uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja na nacionalni ravni spremlja Statistični urad Republike Slovenije (SURS):³⁵

- Stopnja tveganja revščine v Sloveniji je bila leta 2016 13,9-odstotna. To pomeni, da je živelo z dohodkom, nižjim od praga tveganja revščine, približno 280.000 oseb.
- Prekomerno prehranjenih je bilo v 2014 36,4 odstotkov, debelih pa 18,6 odstotkov odraslih prebivalcev.
- Svoje splošno zdravstveno stanje je v 2016 ocenilo kot dobro ali zelo dobro 64 odstotkov oseb, kot srednje dobro 26 odstotkov, kot slabo ali zelo slabo pa 10 odstotkov oseb.
- Terciarno izobrazbo je v 2016 v starostni skupini 30–34 let imelo 44,2 odstotkov prebivalcev.
- Delež žensk med poslanci v državnem zboru je v prvem četrtletju 2017 znašal 26,9 odstotkov.
- Na komunalne čistilne naprave z vsaj sekundarno stopnjo čiščenja je bilo v 2015 priključenih 57,6 odstotkov prebivalcev.
- Stopnja recikliranja odpadkov brez mineralnih odpadkov je v 2016 znašala 79,8 odstotkov, stopnja odlaganja pa 4,4 odstotkov od vseh v postopke ravnanja z odpadki vključenih odpadkov.
- Emisije toplogrednih plinov je Slovenija v obdobju 1986–2015 zmanjšala za 17,4 odstotkov.
- Od kopališč v celinskih kopalnih vodah je bilo v 2016 takih z odlično kakovostjo kopalne vode 53,8 odstotkov, kakovost morskih kopalnih voda pa je bila odlična v vseh kopališčih (100 odstotkov).
- Delež gozda v skupni površini države je v letu 2016 znašal 58,3 odstotkov.
- Delež obnovljivih virov v bruto končni porabi energije je v 2016 znašal 21,3 odstotkov.

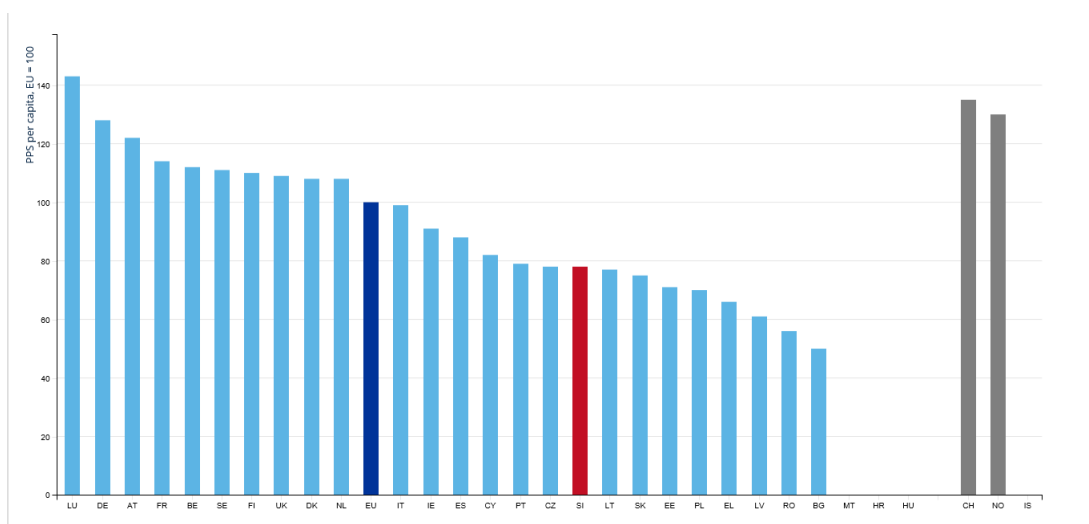
- Delovno aktivnih med prebivalci, starimi 20–64 let, je bilo v 2016 70,1 odstotkov.
- Bruto domači izdatki za raziskave in razvoj so v 2015 predstavljali 2,2 odstotka bruto domačega proizvoda Slovenije.
- Bruto domači proizvod na prebivalca je bil Sloveniji v 2016 od povprečja v EU-28 nižji za 17 odstotkov.
- Povprečna koncentracija trdnih delcev PM10 na kubični meter, ki ji je bilo v 2014 v povprečju izpostavljeno mestno prebivalstvo Sloveniji, je znašala 22,5 µg/m³.
- Težave s kriminalom, z nasiljem ali z vandalizmom v bivalnem okolju je v 2016 imelo 9 odstotkov prebivalstva.
- Za uradno razvojno pomoč je Slovenija v 2016 namenila 0,19 odstotka svojega bruto nacionalnega dohodka.

Glede uresničevanja 10. cilja trajnostnega razvoja SURS³⁶ pojasnjuje, da v EU kazalniki spremljajo in merijo predvsem napredek pri zmanjševanju neenakosti med državami in v državah ter napredek v spodbujanju varnih migracij in socialnega vključevanja. Uresničevanje 10. cilja v Sloveniji SURS spremlja v okviru 10 kazalnikov.

Kazalnik 10.1 je merjen kot bruto domači proizvod (kot merilo gospodarske razvitosti države) na prebivalca v standardih kupne moči, opredeljen kot vrednost vsega proizvedenega blaga in storitev, zmanjšana za vrednosti blaga ali storitev, ki se uporabljajo pri njihovem ustvarjanju. Podatki, izraženi v standardih kupne moči, tj. skupni valuti, odpravljajo razlike v ravni cen med državami in omogočajo smiselne primerjave obsega BDP med državami. Indeks obsega BDP na prebivalca v standardih kupne moči je izražen v odnosu do EU (EU-28), ki predstavlja vrednost 100. V letu 2016 je indeks obsega bruto domačega proizvoda na prebivalca v standardih skupne moči za Slovenijo znašal 83, torej pod povprečjem EU (od leta 2000, ko je bil indeks 80, je zabeležen rahel dvig).³⁷

Bruto razpoložljivi dohodek gospodinjstev na prebivalca v standardih kupne moči, Slovenija 2016, EU 2016. Vir: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/sdgs/#>

Kazalnik 10.2³⁸ spremlja prilagojeni bruto razpoložljivi dohodek gospodinjestev na prebivalca v standardih kupne moči. Bruto razpoložljivi dohodek je posebej pomemben za sektor gospodinjstva, saj je od višine tega dohodka v veliki meri odvisna raven potrošnje sredstev gospodinjestev, ki je eno ključnih meril za materialno blaginjo gospodinjestev. Prilagojeni razpoložljivi dohodek zajema tudi dohodke, ki jih gospodinjstva prejmejo v naravi. Prilagojeni bruto razpoložljivi dohodek gospodinjestev na prebivalca v standardih kupne moči je izračunan tako, da se prilagojeni bruto razpoložljivi dohodek gospodinjestev in nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva, deli s standardi kupne moči za dejansko individualno potrošnjo gospodinjestev in s številom prebivalcev. V letu 2016 je prilagojeni bruto razpoložljivi dohodek gospodinjestev na prebivalca v standardih kupne moči za Slovenijo znašal 17.372 evrov, kar je občuten dvig v primerjavi s 12.046 evrov leta 2000.

V okviru kazalnika 10.3³⁹ je spremljana relativna vrzel tveganja revščine kot razlika med pragom tveganja revščine in mediano ekvivalentnega razpoložljivega dohodka oseb pod pragom tveganja revščine, izražena kot odstotek od praga tveganja revščine. V letu 2016 je relativna vrzel tveganja revščine znašala 20,2 odstotka v primerjavi s 19,1 odstotka leta 2005.

Kazalnik 10.4⁴⁰ je Ginijev količnik ekvivalentnega razpoložljivega dohodka. Ginijev količnik je mera za koncentracijo dohodka. Njegova vrednost je med 0 in 1; če ga prikazujemo v odstotkih, pa med 0 in 100 odstotkov. Če bi bila njegova vrednost 0, bi bil dohodek porazdeljen popolnoma enako (vsi bi imeli popolnoma enak ekvivalentni dohodek), pri vrednosti 1 oz. 100 odstotkov pa bi bila porazdelitev dohodka popolnoma neenaka (ves dohodek bi bil v rokah ene osebe). Čim bližja je vrednost Ginijevega količnika številu 1 oziroma 100 odstotkov, tem bolj neenaka je porazdelitev dohodka, in čim bližja je vrednost Ginijevega količnika številu 0, tem bolj enaka je porazdelitev dohodka. V letu 2016 je bil Ginijev količnik izračunan na 24,4 odstotkov (v primerjavi s 23,8 odstotkov leta 2005).

Kazalnik 10.5⁴¹ spremlja delež skupnega razpoložljivega dohodka v spodnjih 4 decilih (dohodek na ekvivalentnega odraslega člana gospodinjstva) in se nanaša na rast dohodka spodnjih 40 odstotkov populacije (namesto ravni dohodka) skladno s ciljem politike in ciljem ZN. Prihodki se nanašajo na ekvivalentni razpoložljivi dohodek gospodinjestev. V letu 2015 je delež skupnega razpoložljivega dohodka v spodnjih 4 decilih (dohodek na ekvivalentnega odraslega člana gospodinjstva) znašal 24,3 odstotke (v primerjavi s 25,1 odstotka leta 2008).

V okviru kazalnika 10.6⁴² SURS spremlja število vloženih in odobrenih prošelj za azil. Število prošelj za azil se nanaša na osebe, ki so prošnje za mednarodno

zaščito vložile skladno s skupno evropsko azilno zakonodajo. Število ugodenih oziroma odobrenih prošelj za azil se nanaša na tiste odločitve, s katerimi so bile posamezne prošnje za mednarodno zaščito odobrene. V letu 2016 je bilo v Sloveniji vloženih 1.308 prošelj za azil, 170 pa odobrenih (v primerjavi s skupno 640 prošnjami za azil leta 2002, od katerih so bile 3 odobrene).

Za odpravo neenakosti je pomembna tudi stopnja tveganja socialne izključenosti,⁴³ ki jo SURS spremlja v okviru uresničevanja 1. cilja trajnostnega razvoja (odprava revščine). Stopnja tveganja socialne izključenosti je odstotek oseb, izpostavljenih tveganju socialne izključenosti. Gre za osebe, ki živijo pod pragom tveganja revščine ali so resno materialno prikrajšane ali živijo v gospodinjstvih z zelo nizko delovno intenzivnostjo. Stopnja tveganja socialne izključenosti je leta 2016 znašala 18,4 odstotkov, pri čemer so se moški soočali z nižjo stopnjo tveganja socialne izključenosti (16,9 odstotkov), ženske pa s triodstotno višjo stopnjo (19,9 odstotkov). Razlike med spoloma so bile zabeležene tudi leta 2005, ko je bila zabeležena stopnja tveganja socialne izključenosti na 18,5 odstotkov, za ženske 20,5 odstotkov, za moške pa 16,4 odstotkov.

Poročilo o doseganju ciljev trajnostnega razvoja za leto 2018 z naslovom »Globalna odgovornost«⁴⁴ Slovenijo med 156 državami, v katerih merijo indeks doseganja ciljev, umešča na visoko 8. mesto (leta 2016 je bila umeščena na 17., lani pa na 9. mesto). Poročilo, pripravljeno pri SDSN – Sustainable Development Solutions Network pod okriljem OZN in fundacijo Bertelsmann Stiftung, ocenjuje vsakoletno stanje držav članic OZN pri doseganju 17 ciljev trajnostnega razvoja s pomočjo indeksa ciljev trajnostnega razvoja. Slovenija pri skoraj vseh ciljih izkazuje trend izboljšanja. Sloveniji pri doseganju globalnih ciljev sicer najbolje kaže pri odpravi skrajnih oblik revščine, zagotavljanju kakovostnega izobraževanja in dostopnosti do virov energije. Najmanj uspešni pa je Slovenija pri doseganju ciljev na področjih infrastrukture in industrije; zagotavljanju trajnostnih načinov proizvodnje ter porabe; ukrepov za boj proti posledicam podnebnih sprememb in pri uporabi ter ohranjanju morja in morskih virov za trajnostni razvoj.

10. cilj trajnostnega razvoja poudarja, da gospodarska rast oziroma rast BDP še ne zagotavljata vključujočega razvoja. Podobno kažejo podatki kazalnika vključujočega razvoja⁴⁵ (Inclusive Development Index – IDI)⁴⁶ za leto 2018, da kljub sorazmerno močni rasti BDP ne gre pričakovati, da bo gospodarska rast sama ustvarjala vključujoč družbeno-gospodarski napredek in zviševala življenjski standard. IDI je letna ocena gospodarske uspešnosti 103 držav, ki poleg BDP meri uspešnost držav v okviru enajstih razsežnosti gospodarskega napredka. Zajema tri stebre: rast in razvoj, vključevanje ter medgeneracijsko pravičnost (vključno s trajnostnim upravljanjem naravnih in

finančnih virov). Kazalnik vključevanja se meri s srednjim dohodkom gospodinjstev, revščino, premoženjsko in dohodkovno neenakostjo. Kazalnik rasti in razvoja spremlja BDP na prebivalca, produktivnost dela, zaposlenost ter pričakovano življenjsko dobo. Steber medgeneracijske pravičnosti in trajnosti upošteva javni dolg, intenzivnost ogljika v BDP, stopnjo odvisnosti ter prilagojene neto prihranke (ki merijo prihranke v gospodarstvu po naložbah v človeški kapital, izčrpavanju naravnih virov in stroških onesnaževanja). Med naprednimi gospodarstvi se Slovenija uvršča na 20. mesto (izmed 30 gospodarstev); na področju rasti in razvoja zaseda 25. mesto, na področju vključevanja 10. mesto, na področju medgeneracijske solidarnosti pa 18. mesto.

Ginijev količnik, ki ga spremlja tudi SURS v okviru spremljanja uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja, je sicer pogosto uporabljen kazalnik za merilo neenakomerne porazdelitve dohodka in premoženja. Glede na Ginijev količnik je bila Slovenija v letu 2015 uvrščena na visoko 3. mesto (za Islandijo in Slovaško), pa je relativna dohodkovna revščina (opredeljena kot delež prebivalstva z dohodkom, nižjim od polovice nacionalnega srednjega dohodka, pri čemer je upoštevan dohodek po davkih in transferjih, prilagojen glede na velikost gospodinjstva) znašala 9,5 odstotka.⁴⁷

Za spremljanje odprave neenakosti je zelo relevanten indeks človekovega razvoja, prilagojen glede na neenakosti (Inequality-adjusted Human Development Index – IHDI),⁴⁸ ki združuje povprečen napredek države na področjih zdravja, izobraževanja in dohodka s porazdelitvijo dohodkov med prebivalstvo države. Razlika med indeksom človekovega razvoja, prilagojenim glede na neenakosti, in indeksom človekovega razvoja je strošek neenakosti pri človekovem razvoju, ki lahko opredelimo tudi kot izgubo človekovega razvoja zaradi neenakosti. Indeks zajema tri dimenzije: dolgo in zdravo življenje, znanje ter dostojen življenjski standard, v okviru katerih spremlja kazalnik pričakovane življenjske dobe, kazalnik izobraževanja in kazalnik dohodkov, vse prilagojene glede na neenakosti. V primeru Slovenije občutne razlike med obema indeksoma ni: medtem ko indeks človekovega razvoja znaša 0,890, indeks človekovega razvoja, prilagojen glede na neenakosti, znaša 0,838.⁴⁹

Development Finance International in Oxfam sta razvila kazalnik,⁵⁰ ki meri zavezo vlad k zmanjšanju vrzeli med bogatimi ter revnimi. Kazalnik spremlja vladne ukrepe na treh področjih, ključnih za zmanjševanje neenakosti: izdatki za socialno varstvo, davčna politika in delavske pravice. Glede na kazalnik zaveze k zmanjšanju neenakosti je Slovenija uvrščena na 20. mesto (izmed 47 držav, na vrh lestvice so uvrščene Švedska, Belgija in Danska).

Kot kazalnik spremljanja uresničevanja 11. razvojnega cilja Slovenije, tj. varna in globalno odgovorna Slovenija, Strategija razvoja Slovenije opredeljuje globalni indeks miru,⁵¹ ki razvršča države glede na to, kako miroljubne in varne so. Poročilo je ocenilo 163 držav glede na 23 dejavnikov, med katerimi so stopnja umorov, politični teror in smrti zaradi notranjih konfliktov, in že enajsto leto zapored je bila Islandija uvrščena na vrh lestvice kot najvarnejša država na svetu, Slovenija pa je bila uvrščena na 11. mesto.

Kazalnik boljšega življenja,⁵² ki ga je razvila Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), spremlja 11 področij, bistvenih za dobro počutje v smislu materialnih življenjskih pogojev (nastanitev, dohodki, delovna mesta) in kakovosti življenja (skupnost, izobraževanje, okolje, upravljanje, zdravje, zadovoljstvo z življenjem, varnost ter ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem). Glede na kazalnik se Slovenija⁵³ uvršča nad povprečje na področjih nastanitve, zdravstvenega stanja, socialnih povezav, izobraževanja in spretnosti, ravnovesja med poklicnim ter zasebnim življenjem, okoljske kakovosti in osebne varnosti. Pod povprečjem je Slovenija na področjih dohodka in bogastva, zaposlitve ter zaslužka, državlanskega udejstvovanja in subjektivnega počutja. Na splošno smo Slovenci manj zadovoljni z življenjem kot v povprečju državljani držav članic OECD.

V povezavi z zadovoljstvom z življenjskimi pogoji je zanimivo tudi spremljanje sreče po svetu. Poročilo o sreči po svetu za leto 2018⁵⁴ spremlja stopnje zadovoljstva v 156 državah, v 117 državah pa tudi srečo oziroma zadovoljstvo priseljencev. Poročilo spremlja 6 kazalnikov: BDP na prebivalca, socialno podporo, pričakovano zdravo življenjsko dobo, svobodo pri življenjskih odločitvah, velikodušnost, zaznavo korupcije. V poročilu za leto 2018 je Slovenija uvrščena na 51. mesto (med 156 državami), glede na srečo priseljencev pa je uvrščena na 47. mesto (med 117 državami).

Širši družbeni napredek spremlja indeks družbenega napredka kot skupni kazalnik socialnih in okoljskih kazalnikov, ki zajemajo tri razsežnosti družbenega napredka: osnovne človekove potrebe, temelji dobrega počutja in priložnosti. V poročilu za leto 2017⁵⁵ se Slovenija uvršča med države z visokim družbenim napredkom na 21. mesto. Poročilo ugotavlja, da se države Vzhodne in Osrednje Evrope, ki so dosegle raven visokega družbenega napredka (Slovenija, Češka, Estonija, Slovaška, Poljska, Latvija, Litva, Hrvaška ter Madžarska), slabše uvrščajo na področju priložnosti v primerjavi z državami Zahodne in Južne Evrope. Visoko se uvrščajo glede prehrane in osnovne zdravstvene oskrbe, vendar še ne dosegajo stopnje zdravja in dobrega počutja drugih držav na tej ravni zaradi visokega števila smrti zaradi nenalezljivih bolezni in samomorov. Slovenija

je najbolj uspešna v skupini, zlasti glede priložnosti, kjer druge države v tej regiji zaostajajo. Slovenci poročajo o večji svobodi glede življenjskih odločitev in močnejši varnostni mreži v okviru skupnosti kot sosednje države. Glede strpnosti in vključevanja je Slovenija med Osrednjeevropskimi državami, ki so zabeležile pomemben upad pri tem kazalniku (skupaj z Madžarsko, Poljsko in Slovaško).

Kot smo že omenili, se cilji trajnostnega razvoja in standardi človekovih pravic pomembno dopolnjujejo. Med priporočili,⁵⁶ ki jih je Slovenija prejela (in sprejela) v okviru univerzalnega periodičnega pregleda na temo 10. cilja trajnostnega razvoja, so:

- celoviti ukrepi za zaščito narodnih manjšin,
- vzpostavitev institucionalnega mehanizma za boj proti diskriminaciji in nasilju nad ženskami ter otroci, posebej otroci – pripadniki manjšin,
- izboljšanje socialnega varstva in življenjskih pogojev ranljivih skupin prebivalstva,
- zaščita pravic etničnih manjšin, posebej Romov,
- boj proti in preprečevanje sovražnih, rasističnih ter ksenofobnih dejanj in govora,
- krepitev zakonodajnih in praktičnih ukrepov za preprečevanje vseh oblik diskriminacije pripadnikov etničnih manjšin ter tujcev,
- krepitev aktivnosti za ozaveščanje družbe o izkoreninjenju diskriminacije, nestrpnosti in sovražnega govora proti manjšinam ter drugim skupinam.

4.1. Zaznava neenakosti v Sloveniji

V okviru spremljanja uresničevanja 10. cilja trajnostnega razvoja v Sloveniji je pomembno pojasniti razumevanje neenakosti v Sloveniji. Zagovornik načela enakosti je leta 2017 pripravil javnomnenjsko raziskavo⁵⁷ o diskriminaciji v Sloveniji. Skoraj petina populacije v Sloveniji (17 odstotkov) meni, da je bila v zadnjem letu diskriminirana, skoraj polovica pa je bila diskriminiranih na delovnem mestu (48 odstotkov), 18 odstotkov vprašanih pa je diskriminacijo občutilo na področju zdravstvenega varstva. Ob tem tudi sicer kar 61 odstotkov populacije ocenjuje, da je v Sloveniji diskriminacija najbolj razširjena na področju dela in zaposlovanja. Ob tem trije od štirih vprašanih, ki so menili, da so bili diskriminirani, niso sprožili nobenega od postopkov za zaščito svojih pravic, predvsem ker menijo, da to ne bi ničesar spremenilo, ne vedo, na koga naj se obrnejo, ali pa jih skrbi, da bi s tem zadevo le še poslabšali.

Več kot tretjina vprašanih (36 odstotkov) meni, da se je v zadnjih letih situacija glede neenakosti in diskriminacije v državi poslabšala ter da v Sloveniji ni ustrezno poskrbljeno za preprečevanje diskriminacije in spodbujanje enakopravnosti; manj kot 5 odstotkov vprašanih pa meni, da diskriminacija v Sloveniji ne predstavlja težave. Stanje na področju diskriminacije naj bi se po njihovem mnenju izboljšalo predvsem z ozaveščanjem ljudi, krepitevijo odnosov med ljudmi, izboljšavo zakonske in pravne ureditve ter z vzgojo otrok v vrtcih ali šolah.⁵⁸

5. Priporočila

- Slovenija si naj prizadeva za tvorno sodelovanje civilne družbe in zagotovi vključevanje marginaliziranih ter izključenih skupin pri načrtovanju, izvajanju in spremljanju uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja. Slovenija si naj prizadeva načrtovati in razviti usklajen pristop k razvoju zmogljivosti civilne družbe ter drugih deležnikov, povezan z zahtevami za spremljanje in izvajanje programa iz leta 2030.
- Slovenija naj krepí varstvene mehanizme za zagotavljanje vključenosti v družbenem, gospodarskem in političnem življenju vseh posameznikov, vključno z ranljivimi in marginaliziranimi skupinami.
- Slovenija naj krepí sodelovanje v programu trajne preselitve UNHCR in tako zagotavlja trajno rešitev ter dostojno življenje najbolj ranljivim in krepí zakonite ter varne migracije.
- Skladno z zavezo o namenjanju 0,33 odstotka bruto nacionalnega dohodka za mednarodno razvojno sodelovanje do leta 2030 naj Slovenija krepí dvostransko razvojno sodelovanje, ki ga naj razvija ob tvornem sodelovanju partnerskih držav skladno z načeli lastništva, vključno z namenjanjem razvojne pomoči najmanj razvitim državam.

6. Opombe

- 1 Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030. Dostopna prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/ZDH/Politike_MRS/SDG/Spremenimo_svet_-_Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.doc.
- 2 UN Meetings Coverage and Press Releases (2015): Agenda 2030 'To-Do List for People and Planet', Secretary-General Tells World Leaders Ahead of Adoption. Dostopno prek: <http://www.un.org/press/en/2015/sgsm17111.doc.htm>.
- 3 UNDP (2015): The Millennium Development Goals Report 2015. Dostopno prek: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/mdg/the-millennium-development-goals-report-2015.html>.
- 4 Sustainable Development Knowledge Platform. Dostopno prek: <https://sustainabledevelopment.un.org/>. UN News (2015): Sustainable Development Goals to kick in with start of new year. Dostopno prek: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=52922#.VpS9hvkrLIW>.
- 5 Sustainable Development Knowledge Platform (ND): High-Level Political Forum. Dostopno prek: <https://sustainabledevelopment.un.org/hlpf>.
- 6 Sénit, Carole-Anne (2016): What influence does civil society have on the »Agenda 2030«? Dostopno prek: <https://www.iddri.org/en/publications-and-events/blog-post/what-influence-does-civil-society-have-agenda-2030>.
- 7 The Danish Institute for Human Rights (2018): Human Rights and The 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostopno prek: https://www.humanrights.dk/sites/humanrights.dk/files/media/dokumenter/sdg/hr_and_2030_agenda-web_2018.pdf.
- 8 The Danish Institute for Human Rights (2018): Human Rights and The 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostopno prek: https://www.humanrights.dk/sites/humanrights.dk/files/media/dokumenter/sdg/hr_and_2030_agenda-web_2018.pdf.
- 9 United Nations (2018): The Sustainable Development Goals Report 2018. Dostopno prek: <https://unstats.un.org/sdgs/files/report/2018/TheSustainableDevelopmentGoalsReport2018.pdf>.
- 10 United Nations (2018): The Sustainable Development Goals Report 2018. Dostopno prek: <https://unstats.un.org/sdgs/files/report/2018/TheSustainableDevelopmentGoalsReport2018.pdf>.
- 11 United Nations (2018): The Sustainable Development Goals Report 2018. Dostopno prek: <https://unstats.un.org/sdgs/files/report/2018/TheSustainableDevelopmentGoalsReport2018.pdf>.
- 12 United Nations (2018): The Sustainable Development Goals Report 2018. Dostopno prek: <https://unstats.un.org/sdgs/files/report/2018/TheSustainableDevelopmentGoalsReport2018.pdf>.
- 13 2018 SDG Index and Dashboards Report. Dostopno prek: <http://www.sdgindex.org/#full-report>.
- 14 2018 SDG Index and Dashboards Report. Dostopno prek: <http://www.sdgindex.org/#full-report>.
- 15 2018 SDG Index and Dashboards Report. Dostopno prek: <http://www.sdgindex.org/#full-report>.
- 16 Spotlight on Sustainable Development 2018 - Exploring new policy pathways; How to overcome obstacles and contradictions in the implementation of the 2030 Agenda. Report by the Civil Society Reflection Group on the 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostopno prek: https://www.2030spotlight.org/sites/default/files/spot2018/Spotlight_2018_web.pdf.
- 17 Spotlight on Sustainable Development 2018 - Exploring new policy pathways; How to overcome obstacles and contradictions in the implementation of the 2030 Agenda. Report by the Civil Society Reflection Group on the 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostopno prek: https://www.2030spotlight.org/sites/default/files/spot2018/Spotlight_2018_web.pdf.
- 18 Spotlight on Sustainable Development 2018 - Exploring new policy pathways; How to overcome obstacles and contradictions in the implementation of the 2030 Agenda. Report by the Civil Society Reflection Group on the 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostopno prek: https://www.2030spotlight.org/sites/default/files/spot2018/Spotlight_2018_web.pdf.
- 19 Spotlight on Sustainable Development 2018 - Exploring new policy pathways; How to overcome obstacles and contradictions in the implementation of the 2030 Agenda. Report by the Civil Society Reflection Group on the 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostopno prek: https://www.2030spotlight.org/sites/default/files/spot2018/Spotlight_2018_web.pdf.
- 20 Spotlight on Sustainable Development 2018 - Exploring new policy pathways; How to overcome obstacles and contradictions in the implementation of the 2030 Agenda. Report by the Civil Society Reflection Group on the 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostopno prek: https://www.2030spotlight.org/sites/default/files/spot2018/Spotlight_2018_web.pdf.
- 21 Spotlight on Sustainable Development 2018 - Exploring new policy pathways; How to overcome obstacles and contradictions in the implementation of the 2030 Agenda. Report by the Civil Society Reflection Group on the 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostopno prek: https://www.2030spotlight.org/sites/default/files/spot2018/Spotlight_2018_web.pdf.
- 22 Spotlight on Sustainable Development 2018 - Exploring new policy pathways; How to overcome obstacles and contradictions in the implementation of the 2030 Agenda. Report by the Civil Society Reflection Group on the 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostopno prek: https://www.2030spotlight.org/sites/default/files/spot2018/Spotlight_2018_web.pdf.
- 23 Spotlight on Sustainable Development 2018 - Exploring new policy pathways; How to overcome obstacles and contradictions in the implementation of the 2030 Agenda. Report by the Civil Society Reflection Group on the 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostopno prek: https://www.2030spotlight.org/sites/default/files/spot2018/Spotlight_2018_web.pdf.
- 24 UNICEF (2018): Progress for Every Child in the SDG Era. Dostopno prek: https://data.unicef.org/wp-content/uploads/2018/03/Progress_for_Every_Child_V4.pdf.

- 25 UNHCR (2018): UNHCR Projected Global Resettlement Needs 2019. Dostopno prek: http://www.unhcr.org/5b28a7df4?utm_source=&utm_medium=email&utm_content=BN%20PR%20Subscribers&utm_campaign=.
- 26 UN News (2018): Resettlement needs set to rise to 1.4 million people in 2019, UN refugee agency reports. Dostopno prek: <https://news.un.org/en/story/2018/06/1012972>.
- 27 Slovenia – Voluntary National Review on the Implementation of the 2030 Agenda. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/Dokumenti_za_objavo_na_vstopni_strani/Slovenija_VNR_2017_-_Full_Report.pdf.
- 28 Slovenia – Implementing the 2030 Agenda for Sustainable Development – 2018 Update. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/Strategija_razvoja_Slovenije/Implementing_the_Agenda2030_update_2018.pdf.
- 29 Strategija razvoja Slovenije 2030, ki jo je sprejela Vlada Republike Slovenije 7. decembra 2017. Dostopno prek: http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2017/srs2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf.
- 30 Strategija razvoja Slovenije 2030, ki jo je sprejela Vlada Republike Slovenije 7. decembra 2017. Dostopno prek: http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2017/srs2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf.
- 31 Strategija razvoja Slovenije 2030, ki jo je sprejela Vlada Republike Slovenije 7. decembra 2017. Dostopno prek: http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2017/srs2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf.
- 32 Strategija razvoja Slovenije 2030, ki jo je sprejela Vlada Republike Slovenije 7. decembra 2017. Dostopno prek: http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2017/srs2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf.
- 33 Strategija razvoja Slovenije 2030, ki jo je sprejela Vlada Republike Slovenije 7. decembra 2017. Dostopno prek: http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2017/srs2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf.
- 34 Strategija razvoja Slovenije 2030, ki jo je sprejela Vlada Republike Slovenije 7. decembra 2017. Dostopno prek: http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2017/srs2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf.
- 35 SURS (2017h): Kazalniki trajnostnega razvoja, Slovenija, 2016. Dostopno prek: <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7145>.
- 36 SURS (ND): Cilj 10. Zmanjšati neenakosti znotraj držav in med njimi. Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi>.
- 37 SURS (2017a): 10.1 Bruto domači proizvod na prebivalca v standardih kupne moči. Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.1-bdp-na-prebivalca-v-skm>.
- 38 SURS (2017b): 10.2 Prilagojeni bruto razpoložljivi dohodek gospodinjstev na prebivalca v standardih kupne moči. Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.2-realni-prilagojeni-bruto-razpolo%C5%BEljivi-dohodek-gospodinjstev-na-prebivalca-v-skm>.
- 39 SURS (2017c): 10.3 Relativna vrzel tveganja revščine. Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.3-relativna-vrzel-tveganja-rev%C5%A1%C4%8Dine>.
- 40 SURS (2017d): 10.4 Ginijev količnik ekvivalentnega razpoložljivega dohodka. Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.4-ginijev-koli%C4%8Dnik-ekvivalentnega-razpolo%C5%BEljivega-dohodka>.
- 41 SURS (2017e): 10.5 Delež skupnega razpoložljivega dohodka v spodnjih 4 decilih (dohodek na ekvivalentnega odraslega člana gospodinjstva). Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.5-rast-prihodkov-spodnjih-40-odstotkov-prebivalstva-in-celotnega-prebivalstva>.
- 42 SURS (2017f): 10.6 Število prošelj za azil (skupaj in ugodene). Dostopno prek: [http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.6-%C5%A1tevilu-prvih-pro%C5%A1enj-za-azil-\(skupaj-in-sprejetih\)-na-prebivalca](http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.6-%C5%A1tevilu-prvih-pro%C5%A1enj-za-azil-(skupaj-in-sprejetih)-na-prebivalca).
- 43 SURS (2017g): 1.1 Stopnja tveganja socialne izključenosti. Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-1.-odpraviti-vse-oblike-rev%C5%A1%C4%8Dine-povsod-povsvetu/1.1-stopnja-tveganja-socialne-izklju%C4%8Denosti>.
- 44 2018 SDG Index and Dashboards Report. Dostopno prek: <http://www.sdgindex.org/#full-report>.
- 45 World Economic Forum (2018): Focus on GDP Fuelling Inequality and Short-Termism. Dostopno prek: http://reports.weforum.org/the-inclusive-development-index-2018/press-release/?doing_wp_cron=1532886717.8583099842071533203125.
- 46 IDI je projekt systemske pobude Svetovnega gospodarskega foruma o prihodnosti gospodarskega napredka, katerega cilj je obveščanje in omogočanje trajnostnega ter vključujočega gospodarskega napredka s poglobljenim sodelovanjem med javnim in zasebnim sektorjem.
- 47 OECD (ND): Inequality. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/social/inequality.htm>.
- 48 United Nations Development Programme (ND): Inequality-adjusted Human Development Index (IHDI). Dostopno prek: <http://hdr.undp.org/en/content/inequality-adjusted-human-development-index-ihdi>.
- 49 United Nations Development Programme (ND): Slovenia – Human Development Indicators. Dostopno prek: <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/SVN>.
- 50 Development Finance International in Oxfam (2017): The Commitment to Reducing Inequality Index – A new global ranking of governments based on what they are doing to tackle the gap between rich and poor. Dostopno prek: https://d1tn3vj7xz9fdh.cloudfront.net/s3fs-public/file_attachments/rr-commitment-reduce-inequality-index-170717-en.pdf.
- 51 Global Peace Index. Dostopno prek: <http://visionofhumanity.org/indexes/global-peace-index/>.
- 52 OECD Better Life Index. Dostopno prek: <http://www.oecdbetterlifeindex.org/#/111111111111>.

- 53 OECD Better Life Index (ND): Slovenia. Dostopno prek: <http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/slovenia/>.
- 54 Helliwell, John F., Richard Layard in Jeffrey D. Sachs (2018): World Happiness Report 2018. Dostopno prek: https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2018/WHR_web.pdf.
- 55 Porter, Michael E., Scott Stern in Michael Green (2017): Social Progress Index 2017. Dostopno prek: https://www.socialprogressindex.com/assets/downloads/resources/en/English-2017-Social-Progress-Index-Findings-Report_embargo-d-until-June-21-2017.pdf.
- 56 UPR-SDG Recommendations Explorer. Dostopno prek: <http://upr.humanrights.dk/>
- 57 Zagovornik načela enakosti (2018): Raziskava: več kot tretjina prebivalstva meni, da se je situacija glede neenakosti in diskriminacije v državi poslabšala. Dostopno prek: <http://www.zagovornik.si/raziskava-vec-kot-tretjina-prebivalstva-meni-da-se-je-situacija-glede-neeakosti-in-diskriminacije-v-drzavi-poslabsala/>.

6. Viri in literatura

1. 2018 SDG Index and Dashboards Report. Dostopno prek: <http://www.sdgindex.org/#full-report>.
2. Development Finance International in Oxfam (2017): The Commitment to Reducing Inequality Index - A new global ranking of governments based on what they are doing to tackle the gap between rich and poor. Dostopno prek: https://d1tn3vj7xz9fdh.cloudfront.net/s3fs-public/file_attachments/rr-commitment-reduce-inequality-index-170717-en.pdf.
3. Global Peace Index. Dostopno prek: <http://visionofhumanity.org/indexes/global-peace-index/>.
4. Helliwell, John F., Richard Layard in Jeffrey D. Sachs (2018): World Happiness Report 2018. Dostopno prek: https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2018/WHR_web.pdf.
5. OECD (ND): Inequality. Dostopno prek: <http://www.oecd.org/social/inequality.htm>.
6. OECD Better Life Index. Dostopno prek: <http://www.oecdbetterlifeindex.org/#/111111111111>.
7. OECD Better Life Index (ND): Slovenia. Dostopno prek: <http://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/slovenia/>.
8. Porter, Michael E., Scott Stern in Michael Green (2017): Social Progress Index 2017. Dostopno prek: https://www.socialprogressindex.com/assets/downloads/resources/en/English-2017-Social-Progress-Index-Findings-Report_embargo-d-until-June-21-2017.pdf.
9. Sénit, Carole-Anne (2016): What influence does civil society have on the »Agenda 2030«? Dostopno prek: <https://www.iddri.org/en/publications-and-events/blog-post/what-influence-does-civil-society-have-agenda-2030>.
10. Slovenia – Implementing the 2030 Agenda for Sustainable Development – 2018 Update. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/Strategija_razvoja_Slovenije/Implementing_the_Agenda2030_update_2018.pdf.
11. Slovenia – Voluntary National Review on the Implementation of the 2030 Agenda. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/Dokumenti_za_objavo_na_vstopni_strani/Slovenia_VNR_2017_-_Full_Report.pdf.
12. Spotlight on Sustainable Development 2018 – Exploring new policy pathways; How to overcome obstacles and contradictions in the implementation of the 2030 Agenda. Report by the Civil Society Reflection Group on the 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostopno prek: https://www.2030spotlight.org/sites/default/files/spot2018/Spotlight_2018_web.pdf.
13. Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030. Dostopna prek: http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/ZDH/Politike_MRS/SDG/Spremenimo_svet_-_Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.doc.

14. SURS (ND): Cilj 10. Zmanjšati neenakosti znotraj držav in med njimi. Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi>.
15. SURS (2017a): 10.1 Bruto domači proizvod na prebivalca v standardih kupne moči. Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.1-bdp-na-prebivalca-v-skm>.
16. SURS (2017b): 10.2 Prilagojeni bruto razpoložljivi dohodek gospodinjev na prebivalca v standardih kupne moči. Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.2-realni-prilagojeni-bruto-razpolo%C5%BEljivi-dohodek-gospodinjev-na-prebivalca-v-skm>.
17. SURS (2017c): 10.3 Relativna vrzel tveganja revščine. Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.3-relativna-vrzel-tveganja-rev%C5%A1%C4%8Dine>.
18. SURS (2017d): 10.4 Ginijev količnik ekvivalentnega razpoložljivega dohodka. Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.4-ginijev-koli%C4%8Dnik-ekvivalentnega-razpolo%C5%BEljivega-dohodka>.
19. SURS (2017e): 10.5 Delež skupnega razpoložljivega dohodka v spodnjih 4 decilih (dohodek na ekvivalentnega odraslega člana gospodinjstva). Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.5-rast-prihodkov-spodnjih-40-odstotkov-prebivalstva-in-celotnega-prebivalstva>.
20. SURS (2017f): 10.6 Število prošelj za azil (skupaj in ugodene). Dostopno prek: [http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.6-%C5%A1teviloprvih-pro%C5%A1enj-za-azil-\(skupaj-in-sprejetih\)-na-prebivalca](http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-10.-zmanj%C5%A1ati-needakosti-znotraj-dr%C5%BEav-in-med-njimi/10.6-%C5%A1teviloprvih-pro%C5%A1enj-za-azil-(skupaj-in-sprejetih)-na-prebivalca).
21. SURS (2017g): 1.1 Stopnja tveganja socialne izključenosti. Dostopno prek: <http://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-1.-odpraviti-vse-oblike-rev%C5%A1%C4%8Dine-povsod-po-svetu/1.1-stopnja-tveganja-socialne-izklju%C4%8Denosti>.
22. SURS (2017h): Kazalniki trajnostnega razvoja, Slovenija, 2016. Dostopno prek: <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7145>.
23. Sustainable Development Knowledge Platform. Dostopno prek: <https://sustainabledevelopment.un.org/>.
24. Sustainable Development Knowledge Platform (ND): High-Level Political Forum. Dostopno prek: <https://sustainabledevelopment.un.org/hlpf>.
25. The Danish Institute for Human Rights (2018): Human Rights and The 2030 Agenda for Sustainable Development. Dostopno prek: https://www.humanrights.dk/sites/humanrights.dk/files/media/dokumenter/sdg/hr_and_2030_agenda-web_2018.pdf.
26. UN Meetings Coverage and Press Releases (2015): Agenda 2030 'To-Do List for People and Planet', Secretary-General Tells World Leaders Ahead of Adoption. Dostopno prek: <http://www.un.org/press/en/2015/sgsm17111.doc.htm>.
27. UN News (2015): Sustainable Development Goals to kick in with start of new year. Dostopno prek: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=52922#.VpS9hvkrlIW>.
28. UN News (2018): Resettlement needs set to rise to 1.4 million people in 2019, UN refugee agency reports. Dostopno prek: <https://news.un.org/en/story/2018/06/1012972>.
29. UNDP (2015): The Millennium Development Goals Report 2015. Dostopno prek: <http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/mdg/the-millennium-development-goals-report-2015.html>.
30. UNHCR (2018): UNHCR Projected Global Resettlement Needs 2019. Dostopno prek: http://www.unhcr.org/5b28a7df4?utm_source=&utm_medium=email&utm_content=BN%20PR%20Subscribers&utm_campaign=.
31. UNICEF (2018): Progress for Every Child in the SDG Era. Dostopno prek: https://data.unicef.org/wp-content/uploads/2018/03/Progress_for_Every_Child_V4.pdf.
32. United Nations (2018): The Sustainable Development Goals Report 2018. Dostopno prek: <https://unstats.un.org/sdgs/files/report/2018/TheSustainableDevelopmentGoalsReport2018.pdf>.
33. United Nations Development Programme (ND): Inequality-adjusted Human Development Index (IHDI). Dostopno prek: <http://hdr.undp.org/en/content/inequality-adjusted-human-development-index-ihdi>.
34. United Nations Development Programme (ND): Slovenia – Human Development Indicators. Dostopno prek: <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/SVN>.
35. UPR-SDG Recommendations Explorer. Dostopno prek: <http://upr.humanrights.dk/sdg-upr-recommendations-explorer?c=538&cycle=587&g%5B209%5D=209&k=All&r=610&t=All>.
36. Zagovornik načela enakosti (2018): Raziskava: več kot tretjina prebivalstva meni, da se je situacija glede neenakosti in diskriminacije v državi poslabšala. Dostopno prek: <http://www.zagovornik.si/raziskava-vec-kot-tretjina-prebivalstva-meni-da-se-je-situacijagledene-needakosti-in-diskriminacije-v-drzavi-poslabšala/>.

www.makeeuropesustainableforall.org

Poročilo je bilo pripravljeno v okviru aktivnosti projekta Trajnostna Evropa za vse, ki ga finančno podpira Evropska unija. Izražena mnenja avtorjev nujno ne odražajo stališč EU.

